

Què s'ha dit?

2

Gener del 2001

a les **Jornades de l'OCDE**
Partenariats per a la nova economia

París, 26-28 de juny del 2000

Flor de Maig

Diputació
de Barcelona

QUÈ S'HA DIT, 2

JORNADES DE L'OCDE

PARTENARIATS PER A LA NOVA ECONOMIA
París, 26-28 de juny del 2000

QUÈ S'HA DIT? té com a objectiu difondre els continguts d'actes (jornades, seminaris, simposis, taules rodones, etc.) d'interès per al món local.

El contingut d'aquest dossier ha estat elaborat pel Centre per a la Innovació Local.

El dossier està compost per una síntesi del contingut de les ponències, fetes per les persones que han assistit a les sessions; també s'adjunta, amb l'objectiu d'ampliar la informació, un article o transcripció d'una ponència per a cadascun dels temes tractats.

Finalment, hi trobareu una relació de llibres i documents obtinguts a les jornades i que estan a la vostra disposició si voleu consultar-los.

© Diputació de Barcelona
Gener del 2001

Disseny de la coberta: Estudi Accent
Producció: Institut d'Edicions
de la Diputació de Barcelona
Impressió: Cevagraf
Dipòsit legal: B-52860-2000

Edició no venal

S'HA DIT...

Hem entrat en l'era d'una nova economia basada en les tecnologies de la informació.

Hi ha un desajust entre els coneixements i les habilitats dels treballadors actuals i les necessitats de la nova economia.

S'han de fomentar els partenariats com a forma d'incrementar la cooperació entre els governs, organismes internacionals i agents econòmics i socials.

Els estats estan fracassant a l'hora de donar resposta a la societat civil contestatària. Pot haver-hi molts més «Seattles».

Les empreses s'han d'implicar en la societat.
No només han de crear riquesa.

Els estats només han de regular quan és necessari i amb els mitjans menys restrictius.

Ha d'haver-hi un govern polític mundial fort que reguli la mundialització econòmica.

L'economia no ha sabut dirigir un creixement sostenible.
Falta un debat col·lectiu sobre els riscos i límits de la ciència.

El desenvolupament sostenible és responsabilitat conjunta dels governs, de les empreses i de la societat civil.

Internet necessita unes regles mínimes i mundials que regulin el seu desenvolupament sense ofegar-lo. Els governs l'han de fer més accessible als ciutadans.

S'ha de fomentar el comerç electrònic.
Ha de tenir el mateix nivell impositiu que el comerç tradicional.

Les diferències entre rics i pobres han augmentat.
S'ha d'escurçar la fractura digital.

Hi dos milions de persones que no tenen accés a l'electricitat.
Més de la meitat de la gent del planeta no ha sentit un telèfon.

SUMARI

Programa de les jornades	7
SÍNTESI DE CONTINGUTS	9
1. Hem entrat en l'era de la «nova economia»	11
2. Poders públics, empreses i societat civil: establir partenariats per a les polítiques governamentals	12
3. Anem cap a un desenvolupament sostenible?	13
4. Treure un ple rendiment als intercanvis mundials	14
5. Internet, factor de creixement per al futur?	16
ALGUNS ARTICLES I PONÈNCIES	19
1. La nova economia: realitat o ficció?	21
2. Construir partenariats en la política pública	27
3. Desenvolupament sostenible i empreses	31
4. Internet: mercats globals en expansió	35
5. Globalització i societat	39
DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA A LES JORNADES	47

PROGRAMA DE LES JORNADES

Dilluns, 26 de juny

- 9.30 h Sessió inaugural
- 11.00 h Conferència: «Partenariats per al segle XXI»
- 12.30 h Dinar
- 14.15 h Conferència: «Equitat, globalització i desenvolupament»
Conferència: «Poders públics, empresa i societat civil: establir partenariats per a l'acció pública»
- 15.30 h Cafè i Saló de les Coneixences
- 16.15 h Conferència: «Superar la fractura digital»
Conferència: «El govern d'empresa»

Dimarts, 27 de juny

- 9.00 h Conferència: «Societat i tecnologia: governar el canvi»
- 10.00 h Conferència: «Estem en l'era de la "nova economia"?»
Conferència: «Anem cap a un desenvolupament sostenible?»
- 11.45 h Conferència: «Reforçar el comportament ètic en les empreses i les administracions»
Conferència: «Desenvolupament sostenible: el canvi climàtic»
- 13.00 h Dinar
- 14.15 h Conferència: «Qui mana: l'home o la tecnologia?»
- 15.30 h Cafè i Saló de les Coneixences
- 16.00 h Conferència: «Aprofitar plenament els intercanvis mundials»
Conferència: «Desenvolupament sostenible: biotecnologies i seguretat dels aliments»
- 17.15 h Conferència: «Reforçar la coherència entre la política dels intercanvis i les altres polítiques»
Conferència: «Responsabilitat de les empreses»

Dimecres, 28 de juny

- 9.00 h Conferència: «Internet: suscitar la confiança dels consumidors»
- 9.30 h Conferència: «Internet: protecció i responsabilització dels ciutadans»
Conferència: «El comerç electrònic: la problemàtica de la fiscalitat»
Conferència: «Els emprenedors i la globalització dels mercats»
- 10.30 h Cafè i Saló de les Coneixences
- 11.00 h Conferència: «Internet al servei de l'expansió dels mercats mundials»
Conferència: «Els partenariats per a la creació d'empreses»
- 12.00 h Conclusió: globalització i societat

SÍNTESI DE CONTINGUTS

1. «HEM ENTRAT EN L'ERA DE LA NOVA ECONOMIA»?

Sí, però més de la meitat de les persones del planeta no han sentit mai un telèfon.

- En general, les respostes van ser afirmatives. Es creu que hem entrat en una nova etapa, una nova economia, basada en les tecnologies de la informació.

També va haver-hi qui va afirmar que només estàvem davant d'un nou cicle econòmic, i que els bons resultats econòmics no eren deguts a les noves tecnologies sinó a una qüestió cíclica.

- Hi haurà 1.750 milions de llocs de treball no coberts l'any 2003 per manca de coneixements informàtics. També hi haurà un

10% d'atur. Es necessiten diverses accions combinades (governos, sectors privats, escoles, *partenariats*, etc.) per solucionar aquesta situació.

- Entre els principals perills de la nova economia hi ha la inestabilitat econòmica afavorida per les noves tecnologies.

- Estem en l'era de la nova economia, però hi ha dos milions de persones en el planeta que no tenen accés a l'electricitat. Més de la meitat de la gent del planeta no ha sentit mai un telèfon.

2. PODERS PÚBLICS, EMPRESES I SOCIETAT CIVIL: ESTABLIR PARTENARIATS PER A LES POLÍTIQUES GOVERNAMENTALS

Cal incrementar la cooperació entre governs,
organismes internacionals i actors econòmics i socials.

La societat civil pot ajudar els estats i les empreses a comprendre els problemes.

- En el futur, s'ha d'incrementar la cooperació entre els governs, organismes internacionals i actors econòmics i socials. La fórmula de treball són els *partenariats*.
- La pregunta no és «*partenariats*, per fer què?», sinó «*partenariats*, amb qui?» o «com formar *partenariats*?».
- Els *partenariats* són importants per controlar els processos que obren les noves tecnologies.
- Els *partenariats* han de participar en les xarxes internacionals i ser més eficaços en la coordinació.
- La societat civil pot ajudar molt els estats i les empreses a comprendre els problemes. Hi ha hagut un fracàs dels estats a l'hora de donar resposta a la societat civil contestatària.
- S'ha d'implicar les empreses en la defensa dels drets dels homes. El dret garanteix l'estabilitat econòmica i la bona marxa de les empreses.
- Com que les empreses tenen poder, també tenen responsabilitat vers la societat. Les empreses han de ser líders de la globalització dels drets dels homes. S'ha d'exigir que s'escriguin unes normes internacionals que tots han de complir.
- Altres diuen que demanar a les empreses que defensin els drets humans és anar massa lluny. Les empreses han de crear riquesa i prou.

3. ANEM CAP A UN DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE?

Hi ha d'haver una nova aliança entre economia, solidaritat, sostenibilitat i creixement.

Hi ha tres tipus de solidaritat que l'economia solidària té en compte: entre persones, entre territoris i entre generacions.

- La resposta és sí i no. Sí, perquè la societat està incrementant la productivitat dels seus recursos introduint pràctiques directives, innovació i difusió de tecnologies més eficients. La consciència dels reptes del creixement sostenible també s'ha incrementat substancialment.

Però no sabem si estem més a prop de la sostenibilitat. Les incerteses i els desconeixements sobre els ecosistemes i els seus límits són molt profunds.

- Hi ha d'haver una nova aliança entre economia, solidaritat, sostenibilitat i creixement. La crisi actual és deguda al fet que l'economia no ha sabut dirigir un creixement sostenible. S'ha de construir una nova economia que combini els beneficis, la societat i la solidaritat.

- Hi ha tres tipus de solidaritat que l'economia solidària té en compte: la solidaritat entre persones, entre territoris i entre generacions.

- Les noves tecnologies poden presentar

riscos o ser perilloses, com per exemple la biotecnologia, la robòtica, els organismes genèticament modificats, les armes químiques. S'ha de preveure que poden ser utilitzades per persones desequilibrades o malvades. Fa falta debat col·lectiu per donar consciència a la ciència.

- La balança econòmica en productes alimentaris és favorable al Nord. Seran els països del Nord els que alimentaran els països del Sud. Per això es necessita la biotecnologia.

- En la discussió sobre la seguretat dels aliments manipulats genèticament i el seu control, l'afirmació més àmpliament compartida és que aquesta tecnologia no està prou madura, però que, d'altra banda, es necessita per alimentar la gent.

- Es necessiten nous tipus de *partenariats* i cooperació entre tots els agents socials si volem progressar cap a un desenvolupament sostenible. Això és una responsabilitat conjunta entre governs, empreses i societat civil.

4. TREURE UN PLE RENDIMENT ALS INTERCANVIS MUNDIALS

Per treure un ple rendiment als intercanvis mundials
cal un poder polític mundial que els dirigeixi.

Els estats han de cooperar perquè els problemes ja no són d'escala estatal.

- Per treure un ple rendiment als intercanvis mundials es necessita un poder polític mundial que dirigeixi els intercanvis mundials. Un poder que sigui transparent i democràtic, que sigui fort i creïble, que estableixi unes normes mínimes de regulació. També cal tornar a donar prestigi a les organitzacions internacionals.

- Internet necessita unes regles mínimes i mundials que unifiquin sense restringir-ne ni bloquejar-ne el desenvolupament. Els Estats Units estan a favor de l'autoreglamentació; Europa, de la reglamentació. La Unió Europea ha introduït el concepte de *coreglamentació*.

Els estats només han de regular
quan és necessari
i amb els mitjans menys restrictius

- La globalització s'ha fet sota influència americana, però això ja succeïa abans que existís Internet. El que passa és que les noves tecnologies han accentuat la unifor-

mització cultural. Amb tot, però, Internet pot girar de l'inrevés aquesta tendència. Què això succeeixi depèn dels intel·lectuals, dels governs, dels tècnics, dels ciutadans, de les empreses, etc.

- S'ha de crear un clima per a la innovació. El canvi requereix flexibilitat. Els estats només han de regular quan és necessari i amb els mitjans menys restrictius.

- Les àrees principals on es requereix la seva actuació són: protecció de la propietat intel·lectual, signatura electrònica, privadesa, seguretat, adaptacions legals, contingut.

Les diferències de fiscalitat entre els
diversos països és un dels principals
problemes del comerç electrònic

- Els governs han de posar més mitjans en infraestructura, han de desregular el sector de les telecomunicacions, desenvolupar els mercats financers i buscar solucions a la

fractura digital. No han d'imposar taxes al comerç electrònic.

- S'ha de potenciar el comerç electrònic i treballar conjuntament per suscitar la confiança dels consumidors en aquest tipus de comerç.

- El comerç electrònic ha de tenir les mateixes impositcions fiscals que el comerç tradicional. Les taxes no han d'afavorir un tipus de comerç o un altre. S'hauria de simplificar la fiscalitat.

- Les diferències de fiscalitat entre els diversos països constitueix un dels principals problemes del comerç electrònic. Ha d'haver-hi un acord internacional sobre el tema.

- Els estats no desapareixeran perquè tenen la responsabilitat última dels béns públics, però han de canviar. Hi haurà un gran treball de reorganització interna, de tornar competències a la societat civil.

- Els estats han de cooperar perquè els problemes ja no són d'escala estatal.

5. INTERNET, FACTOR DE CREIXEMENT PER AL FUTUR?

S'ha de mobilitzar els governs perquè utilitzin Internet
i facin més accessible la xarxa als ciutadans.

Cal escurçar la fractura digital que introdueixen les noves tecnologies.

- Majoritàriament s'afirma que Internet és un factor de creixement per al futur. També hi ha qui no hi està d'acord, però tothom coincideix en el fet que les diferències entre rics i pobres han augmentat i que s'ha d'escurçar la fractura digital que introdueixen les noves tecnologies.

- Les noves tecnologies permeten als països en vies de desenvolupament de progressar ràpidament.

Les noves tecnologies
necessiten transparència
i no poden acceptar la corrupció

- Internet dona accés a mercats culturals i mercats locals. Les multinacionals s'adapten a la realitat local. El comerç electrònic permet el màrqueting individual en lloc del màrqueting de masses.

- La inversió en tecnologies de la informa-

ció ha incrementat la productivitat. La desregulació ha comportat que s'hagin creat nous treballs, amb un resultat sorprenent de creixement.

No existeix la fractura digital,
sinó la fractura de coneixements

- S'ha de mobilitzar els governs perquè utilitzin Internet i facin més accessible aquesta xarxa als ciutadans. Hi han de participar tots els agents socials (governos, ONG, consumidors, institucions).

- Les noves tecnologies necessiten transparència i no poden acceptar la corrupció. Prenen gran importància els codis de conducta i les bones pràctiques.

- No existeix la fractura digital, sinó la fractura dels coneixements. La fractura digital és la traducció de les desigualtats existents. El problema és l'accés al coneixement o a l'aigua potable.

- Les escoles no estan prou adaptades als coneixements que requereixen les noves tecnologies.

- S'ha d'invertir en l'educació dels adults, en el fet d'ensenyar durant tota la vida.

- La fractura digital anirà desapareixent amb el temps. Totes les revolucions al principi accentuen les desigualtats i després, quan estan madures, les redueixen. Aquesta revolució mai no està madura i per això no les redueix.

ALGUNS ARTICLES I PONÈNCIES

1. LA NOVA ECONOMIA: REALITAT O FICCIÓ?

Ignacio Visco

Cap d'Economia de l'OCDE

eco.contact@oecd.org

L'era dels ordinadors és una realitat.

Es pot sostenir un creixement important no inflacionari
durant períodes de temps més llargs.

Part de la recuperació de la productivitat als Estats Units
es deu a la difusió de les TIC.

S'inicien negocis que assoleixen millores de productivitat gràcies als avantatges
d'Internet i del comerç electrònic.

Tothom parla de la nova economia, però: i la política econòmica? Existeix realment la nova economia? Probablement sí, tot i que per als economistes, com també per als dissenyadors de polítiques, ens en caldrien més proves.

El progrés sembla ser més aviat poc
uniforme en la zona de l'OCDE

L'economia dels Estats Units ha estat creixent a un ritme sorprenent durant gairebé una dècada, superant totes les expectatives i realitzant la major expansió vista en un segle. Però es podria haver previst? Fa deu anys ja s'havia ben establert la paradoxa de la productivitat: com va dir encertadament el premi Nobel Robert Solow, l'era dels ordinadors era pertot arreu menys en les estadístiques de productivitat! A la fi, en

l'última dècada, aquestes estadístiques van començar a emergir. I ens mostren que l'era dels ordinadors és una realitat i que l'acompanya un alt creixement sostingut amb una mínima inflació, poca desocupació, sous més alts i molts més afegits: des de *stock options* a biotecnologia, de capital de risc a Internet. Res d'això no està estrictament confinat als Estats Units, tot i que el progrés sembla ser més aviat poc uniforme en la zona de l'OCDE. En tot cas, ara està de moda parlar de la «nova economia», un terme que desafia una definició precisa però aparentment resumeix tots els canvis, la majoria per a bé, que s'estan produint actualment. Aquests canvis es poden veure en les comunicacions, les finances, el comerç i, més important encara, en la forma com es fan els negocis i com organitzem les nostres vides.

Hi ha tres qüestions que semblen pertinents. De què tracta la nova economia i, més

important encara, de què no tracta? Quines proves s'han recollit fins ara sobre aquests canvis fonamentals als Estats Units i altres economies de l'OCDE? I quines consideracions polítiques clau, si és que n'hi ha, poden derivar-se de tot això? Abans d'exa-

La «nova economia» està molt vinculada als efectes de progrés tècnic sobre el coneixement econòmic

minar el que significa realment la nova economia, s'ha d'entendre que ens estem endinsant en aigües desconegudes. Irònicament, malgrat la revolució de la informació, la majoria de vegades hi ha una greu mancança d'informació econòmica adequada. Les comparacions internacionals sovint s'han de basar en mesures molt imprecises. Tanmateix, probablement ara hi ha prou evidència per ajudar els economistes a elaborar hipòtesis interessants i extreure'n algunes conclusions preliminars, com també suggerir línies possibles d'acció.

La idea d'una «nova economia» està molt vinculada als efectes del progrés tècnic sobre el creixement econòmic, i en aquest debat el paper jugat per les tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC) sobre l'actuació econòmica és clau. Un tema calorosament debatut és si la innovació en TIC i la seva difusió poden donar ímpetu a l'índex de creixement potencial de producció econòmica d'un país i permetre majors increments en ingressos nacionals sense revifar cap més pressió inflacionària. Això no significa necessàriament la «mort» de la inflació, o per descomptat un desinflament permanent del cicle de negocis, com s'ha proclamat de

vegades emfàticament, sinó senzillament que es pot sostenir un creixement important no inflacionari durant períodes de temps més llargs.

Hi ha tres canals pels quals les TIC poden fer pujar les taxes potencials de creixement. La primera és que els mateixos sectors que produeixen TIC, que contribueixen directament al creixement general gràcies a la seva pròpia producció (cada dia més eficient). El segon canal és una major inversió en TIC, que augmentaria la intensitat de producció de capital en l'economia en general, reflectint forts increments de qualitat i una caiguda en els preus de l'equipament de TIC. El tercer és l'anomenat efecte indirecte, com la difusió d'Internet i el desenvolupament del comerç electrònic. Aquest darrer canal pot comportar significatives reduccions de cost i una millora organitzativa per a les empreses. En l'economia global aquests estalvis i guanys d'eficiència es traduirien en una expansió més ràpida en aquella part del creixement que no es pot explicar amb l'augment de quantitat (i qualitat) de treball i capital físic utilitzat en el procés de producció. Això és el que els economistes anomenen creixement de productivitat multifactorial (CPM).

Quan el nou no té res de nou

El «nou» de la nova economia no s'hauria d'interpretar com si volgués dir que no hi ha hagut mai altres noves economies en el passat. Per contra, la història de l'economia, especialment la dels darrers dos segles, és també la història d'una successió de canvis tecnològics. Hi va haver la revolució elèctrica i l'invent del motor de combustió interna. Abans també hi va haver avenços en comunicacions, com l'invent

del telègraf, el telèfon i, evidentment, la ràdio i la televisió, per no esmentar els mitjans de transport. Tot això ha transformat la nostra forma de viure. Però la pregunta que es fan els economistes és: alguna d'aquestes noves economies va produir un augment permanent del creixement a llarg termini?

La nova tecnologia pot inicialment
alentir la productivitat i reduir
el creixement econòmic

No és fàcil d'assegurar, ni que condueixin a millores substancials dels nostres nivells de vida. De fet, la introducció d'una nova tecnologia pot inicialment causar un aleniment en la productivitat i una reducció en el creixement econòmic. La difusió d'una nova tecnologia, i l'organització i el desenvolupament de capital humà que l'envolta, comporta moltes proves i errors: això vol dir aprendre amb l'experiència. Inevitablement complica la relació entre l'inici de l'exploració econòmica d'una tecnologia i els seus efectes sobre el creixement de la productivitat.

Finalment, se'n van veure els efectes, que és quan el creixement de la productivitat va aparèixer inesperadament en les estadístiques. Perquè se sostinguin en el temps, cal continuar mantenint els impulsos sobre els beneficis directament relacionats amb l'acumulació de capital humà i físic, generant beneficis socials generals que superin els costos vinculats amb la innovació. Part del problema és que encara que la innovació es pugui introduir ràpidament, de vegades es triga força a veure

els resultats d'aquests beneficis. La paradoxa de la productivitat –l'alentiment observat als anys setanta i vuitanta– es pot explicar d'aquesta manera. I segons alguns també la moda de la nova economia.

Observem l'evidència

Tenen raó? És això «allò nou» de què parla tothom? Al capdavant, les proves insinuen que passa una cosa diferent. Pensem en el creixement en PNB per càpita. Ha estat molt poc uniforme dins de l'OCDE als anys noranta, amb un aleniment en gairebé tots els països. Els Estats Units és una de les poques i notables excepcions. L'augment en creixement per càpita als Estats Units destaca perquè s'ha assolit gràcies a una combinació de taxes més elevades de creixement de la productivitat multifactorial i la mà d'obra en un context d'augment d'utilització de la mà d'obra. És força sorprenent que un país que ja es troba en la frontera de productivitat mundial en moltes indústries s'estigui distanciant dels

Cap política d'influència té la clau
per al nou entorn econòmic

altres amb tant de vigor. Una ampla fracció de la recuperació de la productivitat als Estats Units es deu a la difusió de les TIC, que en part està impulsada per la caiguda dels preus de la tecnologia i les telecomunicacions. Càlculs recents indiquen que al voltant d'un quart del creixement de la producció total dels Estats Units en els últims quatre a cinc anys s'ha pogut deure a la producció de TIC i inversions, molt més que en cap altre país del G-7.

A més del considerable impacte directe sobre el creixement general de la inversió en equipaments de TIC, també s'ha fet evident un augment notable en el creixement de la productivitat multifactorial als Estats Units els darrers anys. Això sens dubte reflecteix l'activitat en el sector de producció de TIC en si. Pel que fa als efectes indirectes, l'evidència macroeconòmica encara és molt insegura, per molt que les proves microeconòmiques i anecdòtiques indiquen que s'estan iniciant negocis que assolixen millores de productivitat substancials gràcies als avantatges que ofereix la xarxa d'Internet i comerç electrònic.

Els països encara han de promocionar
marcs de treball que impulsin
la iniciativa, la innovació
i els mercats oberts i competitiu

Un grapat de països més, com ara Austràlia, el Canadà, Nova Zelanda i els països del nord d'Europa també han experimentat augments més ràpids en la seva productivitat multifactorial, tot i que els contextos difereixin. En el cas d'Austràlia, Dinamarca i Noruega, les millores en la taxa de creixement de CPM han anat de la mà de l'augment d'utilització de mà d'obra i d'un ràpid creixement del PIB. Per contra, a Suècia i especialment a Finlàndia, els augments de les taxes de creixement de CPM han anat acompanyats d'un alentiment del PIB per càpita i significatius retalls en ocupació. El que semblen tenir en comú els diferents països és un augment de la intensitat de negoci de les empreses de I + D i una acceleració en el creixement de la productivitat. Si bé la direcció de la causalitat

no està clara, com que la difusió i l'augment de l'eficiència de les TIC també ha de jugar un paper per fomentar la innovació en altres sectors, les dades tanmateix donen suport estadístic a la presumpció que els retorns socials de la inversió en I + D han començat a superar els costos.

Una nova política?

Cap política d'influència té la clau per al nou entorn econòmic; en lloc d'això, cal una constel·lació de polítiques que es reforcin mútuament. Són especialment importants les polítiques d'educació i de mercat de treball per expandir les inversions en capital humà i fomentar la ràpida reassignació de la mà d'obra a les necessitats canviants de l'economia. A més, els països encara han de promocionar marcs de treball que impulsin la iniciativa, la innovació i els mercats oberts i competitiu. Altrament, les oportunitats ofertes per les noves tecnologies podrien endarrerir-se, o perdre's del tot.

Al mateix temps, sembla que hi hagi alguns factors nous en joc, una sèrie de qüestions rellevants políticament mereixen una observació més detallada. Fins a quin punt és important el capital de risc en la promoció de la innovació? Estan afectant les regulacions administratives l'inici de noves empreses innovadores? Una legislació excessivament protectora de l'ocupació impedeix la resituació de la mà d'obra en activitats més productives?

Els aspectes de distribució de la nova economia també s'han d'entendre millor. Per una banda, les noves formes «ingràvides» de crear riquesa ofereixen una oportunitat als desfavorits, tant en països desenvolupats

pats com en desenvolupament, de «connectar-se» i participar en l'economia. Per altra banda, no es pot excloure la idea d'una «divisió digital», ni tan sols si existeixen «divisions» similars amb la introducció de gran part de tecnologies, des del cotxe al telèfon.

Encara és massa d'hora per dir amb seguretat quina part de la recent recollida de productivitat té realment a veure amb una nova economia i quina es deu només a un poderós efecte cíclic. Podria ser que estiguem senzillament vivint un període d'eufòria, confonent valoracions de mercat excessives de les empreses d'alta tecnologia amb el progrés tècnic percebut?

No és probable. La importància de les TIC augmenta contínuament i el creixement de

la productivitat no para de pujar en diversos països. Això no significa necessàriament que haguem d'esperar una taxa de creixement permanentment igual d'alta en el futur: podria ser que només estiguéssim assistint a una seqüència de canvis de «nivell» importants, que un dia o altre s'aturaran després de deixar grans augments en el nivell d'ingressos. Quan es produirà això és una pregunta per al mercat, però en el futur hi pot haver més canvis. Pensem en les possibilitats que ens ofereixen les xarxes de comunicació que encara s'han d'explorar, fins i tot als Estats Units. En definitiva pot ser que un creixement sostingut alt no sigui tan poc realista. Tanmateix, com ha passat amb els ordinadors, podem trigar una mica fins que veiem aparèixer Internet i els punt.coms en les estadístiques de productivitat.

2. CONSTRUIR PARTENARIATS EN LA POLÍTICA PÚBLICA

Duncan McLaren

Cap de Política i Recerca d'Amics de la Terra, Anglaterra, Gal·les i Irlanda del Nord

Per als governs, que les empreses i la societat civil «acceptin» associar-se pot portar a un desenvolupament més efectiu de la política pública.

La intervenció del govern és necessària per superar problemes d'informació asimètrica que desencadenen el fracàs del mercat.

La puixança d'una societat civil internacional és tant una acreditació del seu èxit com una reacció al fracàs dels governs.

President, senyores i senyors, és difícil qüestionar la idea de partenariats; igual que «la maternitat i el pastís de poma» tots creiem que són «coses bones». I, tanmateix, pot comportar problemes. Plantejaré tres qüestions clau sobre els partenariats: per què, amb qui, i com es construeixen? Espero que això exposi algunes de les complexitats i alguns dels riscos del plantejament, donant exemples d'alguns processos de l'OCDE en què Amics de la Terra ha participat.

La participació d'ONG en partenariats podria legitimar aspectes del sistema en lloc de provocar-ne el canvi

Primer, partenariats per què? Per als governs, que les empreses i la societat civil «acceptin» associar-se pot portar a un desenvolupament i una aplicació millors i més

efectives de la política pública. Però hi ha altres parts que també tenen objectius, que poden entrar en conflicte. Nogensmenys, a un nivell ampli hi ha un consens sobre l'objectiu del desenvolupament sostenible: un objectiu valuós per a partenariats tan ambiciosos.

Per implicar la societat civil en aquesta associació caldrà fer passos radicals. Centenars d'ONG van fer campanya contra el MAI, i desenes de milers de persones es van manifestar pels carrers de Seattle. Això no va passar perquè volguessin canvis menors de política. Tampoc perquè no comprenguessin el que estaven fent els governs. Ho van fer perquè hi van veure la necessitat i l'oportunitat de fer una reforma fonamental del sistema de l'economia global que comportés una millor qualitat de vida, per a tots, dins dels límits ecològics. Per exemple, més de 350 ONG, moltes del sud global han signat la Declaració de Djakarta, demanant una reforma radical de les agències de crèdit d'exportació.

Centenars més han signat la Declaració de Boston, per «fer recular el poder i l'autoritat del WTO». En aquest context, molts activistes veuen, encertadament, un risc que la participació de les ONG en partenariats –com ara la de Directrius per a les Empreses Multinacionals– no contribueixi a legitimar aspectes del sistema– com les normes per dirigir multinacionals– que el que haurien de fer és canviar.

Cal aprendre de la societat civil
i construir sobre la força que ve
de l'obertura i la diversitat

Aleshores no hi ha respostes fàcils al «per què»? Passem al «amb qui», doncs? Voldria esmentar cada una de les tres parts proposades al títol d'aquesta sessió, començant per la societat civil. Que quedi clar que no crec «representar» la societat civil aquí. Naturalment, Amics de la Terra forma part de la societat civil, però és una cosa massa rica i diversa per estar representada per una sola persona o organització. Això significa que construir partenariats amb la societat civil es molt més difícil, i en últim terme, molt més compensador, que simplement involucrar unes quantes ONG amb recursos. Els protestants no violents, que surten al carrer, i les comunitats de tot el planeta formen tant part de la societat civil com qualsevol ONG amb vestit i corbata! Els governs farien santament atenent a les seves inquietuds –per exemple, sobre els poders de les multinacionals– que les Directrius només contribuirien a minvar si s'implementessin de forma vigorosa i transparent.

Participar adequadament amb la societat

civil seria una experiència d'aprenentatge valuosa per als creadors de polítiques i requereix inversió en educació i participació que doti de poder les persones i les comunitats. L'OCDE ni tan sols ho ha intentat. El grup de treball de les Directrius esperava que les ONG del nord «representessin els interessos de les comunitats del sud» quan se'ls demanava que donessin suport als grups de les comunitats del sud per compartir la seva experiència de multinacionals a l'OCDE. El grup de treball de Crèdits i Garanties a l'Exportació ni tan sols va voler rebre un representant d'una comunitat que havia arribat d'Indonèsia amb la intenció de poder parlar amb ells. Cap grup no està content amb la idea que hauran de discutir casos concrets a la pràctica, especialment els que podrien deixar els seus «associats empresarials» en mal lloc. Per exemple, el president de la comissió de les Directrius es va negar a presentar un document sobre l'actuació de les empreses involucrades en la consulta, i les Directrius en si amb prou feines reconeixen els problemes reals que percep la gent respecte a les multinacionals.

Cal donar suport als associats
més febles

Potser això és simbòlic de la influència creixent de les empreses sobre els governs, però està clar que no ofereix una base honesta i equilibrada per al partenariat. En canvi, ha convertit el procés de crèdits a l'exportació en una paròdia. I hi ha molts més temes sobre l'adequació de les empreses com a associats, i això sense plantejar-se temes com la corrupció o els donatius als polítics. Les associacions empresarials, per

exemple, tendeixen a oferir una posició «de baix comú denominador», enloc de la que ofereixen les empreses progressistes amb les quals estariem encantats d'unir forces. I la teoria econòmica ha demostrat que la intervenció del govern és necessària per superar problemes d'informació asimètrica que desencadenen de forma omnipresent el fracàs del mercat. Aquesta intervenció hauria d'estar informada per l'elit empresarial, però tan bon punt està influïda per les empreses, es tornen a produir els mateixos fracassos econòmics.

Els governs tampoc són tots iguals. Gran part de la societat civil té grans reserves sobre l'OCDE perquè la considera autoselectiva, dominada pels països rics del nord global, orientada a la ideologia neoliberal, majoritàriament paranoica davant d'una major transparència, i massa propera a les empreses per veure els problemes reals que provoquen al món. Desgraciadament, les Nacions Unides no són gaire millors. El seu intent de fer un compacte global amb les multinacionals ha reduït espectacularment els seus estocs d'ONG i societat civil, i per descomptat ha minat directament els intents de construir un consens multiparticipants de baix a dalt a la CSD. Passant a la darrera qüestió de com hem de construir partenariats, espero que una part ja estigui clara, perquè se m'acaba el temps. Només vull senyalar dos punts respecte a aquest tema:

1. Aprendre de la societat civil i construir sobre la força que prové de l'obertura i la diversitat.
2. Donar suport als associats més febles: sense igualtat els resultats no seran efectius com a política pública per al desenvolupament sostenible; i

3. Recordar que els partenariats no han de conduir necessàriament a l'aplicació voluntària: la regulació és sovint més adequada. I quan s'utilitzin mesures voluntàries, la transparència ha de recolzar-se en una verificació independent: altrament no es complirà.

Necessitem una renovació democràtica en l'àmbit nacional i internacional

En conclusió, la puixança d'una societat civil internacional és tant un acreditació del seu èxit com una reacció al fracàs dels governs. Una prova del seu èxit per crear societats més obertes i més liberals en què l'expressió i la protesta lliure formin part de la vida pública, però un fracàs a l'hora de fomentar i involucrar-se tant en el procés com en el contingut de la protesta.

El fracàs és en part culpa del poder creixent de les empreses en una economia global liberalitzada. Fins i tot els governs més forts temen desafiar les empreses i accepten l'afirmació d'aquestes que són l'associat adequat per contribuir a complir amb el desenvolupament sostenible. Però aquesta no és l'experiència de les comunitats de tot el món que només veuen un grapat d'empreses complint les seves expectatives ètiques i mediambientals i la majoria o bé amb estretor de mires ignorant els fracassos mediambientals i socials dels mercats o encara pitjor abusant expressament del llenguatge del desenvolupament sostenible per justificar una explotació continua.

Això vol dir que necessitem més que associats, necessitem una renovació democràtica en l'àmbit nacional i internacional. Ne-

cessitem drets per a les persones (i no per a les corporacions). Necessitem una voluntat de regular on calgui i liberalitzar només on sigui beneficiós. La societat civil pot ajudar els governs amb aquesta complicada agenda –igual que els empresaris, però només si estem alerta– a veure els problemes reals del món; només si ens desfem de la idea que les empreses són tan importants i valuoses com les persones; i només si

rebutgem el bagatge ideològic neoliberal que ens impedeix de veure els objectius reals: igualtat, sostenibilitat mediambiental i qualitat de vida, en lloc dels mals entesos mitjans de mercats lliures (però injustos) i creixement econòmic a qualsevol preu.

President, senyores i senyors, gràcies per la seva atenció.

3. DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE I EMPRESES

Björn Stigson

President del World Business Council for Sustainable Development (WBCSD)

A mesura que els governs restringeixen l'abast del seu paper,
el sector privat ha d'omplir el buit que deixen.

Ecoeficiència: combinar l'actuació mediambiental i econòmica
per crear més valor amb un menor impacte.

La transparència i la responsabilitat són altres reptes de les empreses.

La societat civil ha madurat, en un moment en què els governs estan més debilitats.

Moltes persones desconfien de les noves tecnologies, tanmateix,
seran una contribució clau a un desenvolupament sostenible arreu.

La característica més notable de l'impuls global cap al desenvolupament sostenible és l'abast amb què ha evolucionat l'agenda des de «la Cimera de la Terra» de Rio de 1992; si més no, sens dubte la forma com ha canviat l'èmfasi que se li dona. Això té implicacions importants i planteja nous reptes per a les empreses.

El centre d'atenció immediat post-Rio per a les empreses va ser com casar l'eficiència de l'economia amb l'excel·lència mediambiental per garantir un creixement econòmic continuat, mentre es consumeixen els recursos mundials i es protegeix l'entorn d'una forma que no compromet les necessitats de les generacions futures. La resposta de les empreses va ser el concepte d'ecoeficiència: combinar l'actuació mediambiental i econòmica per crear més valor –per a la mateixa empresa i també, crucialment, per a tota la comunitat– amb

un menor impacte. Moltes empreses estan avui prou orientades cap a l'ecoeficiència, i aquest també ha esdevingut un concepte polític àmpliament acceptat, i avalat, entre d'altres, per l'OCDE i la Comissió Europea.

El desenvolupament sostenible

es construeix sobre tres pilars:

creixement econòmic, equilibri ecològic

i progrés social

Evidentment, cal que més empreses adoptin l'ecoeficiència, no sols les multinacionals amb seu als països industrialitzats sinó també les empreses petites i mitjanes en tots els sectors de tots els països. Així, la feina del WBCSD per impulsar encara

més i més de pressa l'ecoeficiència dins de tota la comunitat empresarial segueix sent de gran importància.

Però el desenvolupament sostenible es construeix sobre tres pilars: creixement econòmic, equilibri ecològic i progrés social. Aquests temes han estat sempre en l'agenda de la sostenibilitat, però fins fa molt poc el tercer –el pilar social– havia rebut menys atenció. Això està canviant: s'està posant molt més èmfasi ara en el progrés social, i específicament sobre què estan fent les empreses per contribuir a aquest objectiu, i com està efectuant aquesta contribució. Això ha obert una sèrie de temes.

Les empreses creuen en els mercats
lliures i oberts, però els mercats
han de treballar per a tothom

Un és una globalització amb cara humana, com l'ha descrit el secretari general de l'ONU Kofi Annan. Sens dubte, l'obertura de mercats mundials ha creat un creixement econòmic global sense precedents, amb la promesa fins i tot de més prosperitat. Desgraciadament, no tot el món ha aprofitat igualment aquests beneficis. Això està portant, comprensiblement, a un cert qüestionament del paper i la funció dels mercats lliures.

Clarament, les empreses creuen en els mercats lliures i oberts, però els mercats han de treballar per a tothom. És per això que el WBCSD ha acceptat la invitació de Kofi Annan per participar en el procés de desenvolupar un «Compacte Global» entre

Nacions Unides i les empreses per promoure un conjunt comú de valors essencials. L'objectiu és apuntalar la globalització i els mercats lliures i oberts en les societats estables i garantir una distribució justa dels beneficis.

Sens dubte, les empreses fa temps que responen als canvis i les pressions socials. Ara la diferència, per tal com l'èmfasi es posa més en el pilar social del desenvolupament sostenible, és que la responsabilitat social corporativa ha esdevingut un element institucionalitzat en el debat sobre el que espera la societat civil de les empreses.

Fer que treballin els mercats encaixa amb això. La qüestió de la producció i el consum sostenibles es va plantejar a Rio el 1992, i serà un tema clau en la tercera Cimera de la Terra del 2002. Encara que tinguin molt més a fer, les empreses han d'enfrontar-se bàsicament als temes de producció: el desafiament més difícil és la part del consum de l'equació, més difícil perquè comprèn intercanvis molt més complicats en la societat generalment. El grup de treball del WBCSD sobre sostenibilitat en el mercat està utilitzant diàlegs entre les diverses parts per intentar desenvolupar i arribar a acords sobre noves solucions a aquest tema.

La transparència i la responsabilitat són altres reptes de les empreses.

«Tothom ho sap tot de tu sempre» en el món globalitzat i orientat a la informació d'avui. La gestió de la reputació, doncs, esdevé un element central per dirigir una corporació, i això comporta comunicar, explícitament, els valors i principis sobre els quals les empreses basen les seves operacions, i sobretot com conviuen amb aquests

valors i principis. Les corporacions s'enfronten cada dia més a un intens escrutini: per plantejar-se això hauran d'assumir una sèrie de valors corporatius globalitzats mitjançant les seves operacions.

Papers canviants

Les expectatives de la societat són per descomptat considerables, i reflecteixen un canvi substancial en el paisatge polític des de la Cimera de la Terra de 1992.

Aleshores, el món es descrivia com a bipolar, amb governs i organitzacions no governamentals. Actualment, hi ha una acceptació general que el món és tripolar amb governs, empreses i societat civil. El repte, naturalment, és com aquestes tres parts components poden interactuar constructivament per trobar solucions als reptes al desenvolupament sostenible.

La societat civil ha madurat, en un moment en què els governs estan més debilitats. Això representa que decisions importants que afecten la societat no es poden impulsar ja sense àmplies consultes amb els interessats.

La indústria té la innovació
i la creativitat per aportar
noves tecnologies al mercat

Mentrestant, el paper de les empreses també s'ha reforçat: més quan, en molts llocs del món, els governs restringeixen l'abast del seu paper i al sector privat se li demana que ompli el buit. Com a conse-

qüència d'això, avui dia s'espera que les empreses produeixin resultats en àrees que eren anteriorment terreny dels governs. En general, les tres parts de la societat han de participar en comunitat per trobar solucions juntament amb els altres interessats. Un altre tema important de l'agenda empresarial per al desenvolupament sostenible és la innovació i la tecnologia.

Les corporacions han de poder
demostrar que el desenvolupament
sostenible és rendible

Moltes persones desconfien de les noves tecnologies, com demostra el debat sobre organismes modificats genèticament (OMG). Tanmateix, les noves tecnologies seran una contribució clau a un desenvolupament sostenible arreu. La indústria té la innovació i la creativitat per aportar noves tecnologies al mercat, i ja participa en la transferència de tecnologia en gran escala i cooperació amb els països en desenvolupament. Això és particularment important per contribuir al fet que aquestes nacions no «ignorin» els processos de fabricació perjudicials per al medi ambient, desenvolupant les habilitats necessàries, i introduint innovació en el mercat de treball.

Una altra àrea en què la tecnologia és clau és el canvi climàtic. Hem entrat en una nova era, un món necessitat de carboni en què les emissions de carboni tindran un cost. Òbviament, els temes plantejats són molt diferents en el món desenvolupat i en desenvolupament, i les respostes depenen de les circumstàncies i exigències individuals de cada país. Tanmateix, una cosa sí

que és segura: els mecanismes flexibles, en particular el Mecanisme de Desenvolupament Net, necessiten fer-se operatius si es volen complir els objectius de Kyoto.

En conseqüència, al capdavant, les empreses poden contribuir molt al desenvolupament sostenible, inclòs participar en zones en què anteriorment no participaven. De fet, el redisseny de fronteres i la redistribució de papers i responsabilitats dins del nou món tripartit ha creat dues agendes sostenibles per a les empreses.

Una segueix sent l'agenda de les empreses: el que han de fer per continuar sent ecoeficients en les operacions diàries, per reduir l'impacte mediambiental i crear més valor amb un impacte menor; ras i curt, «fer més amb menys». Les corporacions no es poden gestionar sobre la base dels arguments filantròpics: han de poder demostrar que el desenvolupament sostenible és rendible.

L'altra és l'agenda política establerta i dirigida en gran mesura per forces de fora del sector empresarial, centrades en condicions de marc de treball en què les empreses han de treballar, i cada dia més impulsades pel que esperen governs i societat civil de les empreses.

Un nombre cada dia major d'empreses comprèn el que se'ls demana en ambdós fronts. Però, i s'ha d'insistir en això, no són només les empreses les que han d'actuar.

Per contra, si volem que funcioni el govern tripolar, els tres implicats clau: govern, societat civil i empreses, han d'abandonar els vells i caducs antagonismes, forjar noves aliances, i cooperar com a socis per trobar i aplicar solucions factibles i sostenibles.

Tots ens n'hem de sortir, i és aquest repte el que marca la nostra arribada a una nova etapa important i crítica en l'impuls cap a un desenvolupament sostenible.

4. INTERNET: MERCATS GLOBALS EN EXPANSIÓ

Elliot E. Maxwell

Consultor especial del Secretari per la Fractura Econòmica, del Departament de Comerç (EUA)

www.ecommerce.gov

emaxwell@doc.gov

El 2006 gairebé la meitat de la força de treball estarà ocupada en sectors de tecnologies de la informació.

Al gener del 2000, hi havia més de 72 milions d'hostes a Internet.

1. Impacte de les tecnologies de la informació en l'economia dels Estats Units (Font: *Economia Digital 2000, EDE II*)

- La producció i la utilització de tecnologies de la informació van contribuir, almenys, al 50% de l'acceleració del creixement de la productivitat als Estats Units en la segona meitat dels anys noranta.

- Tot i que les indústries de tecnologies de la informació representen només el 8,3% de la producció total de l'economia, van contribuir amb prop d'un terç del creixement econòmic real dels Estats Units entre 1995 i 1999.

- La disminució dels preus dels béns i serveis de tecnologies de la informació han reduït la inflació general dels Estats Units en una mitjana del 0,5% l'any.

- El 1998, el nombre de treballadors ocupats en indústries relacionades amb les tecnologies de la informació sumaven 7,4 milions o el 6,1% de tots els treballadors dels Estats Units. El 2006, gairebé la meitat de la força de treball estarà ocupada en sectors que o bé seran grans productors o grans usuaris de tecnologies de la informació.

2. L'experiència de desregulació de les telecomunicacions als EUA

(Font: *Consell d'Assessors Econòmics, 1999*)

- S'han creat més de 200.000 llocs de treball nous en el competitiu sector de les telecomunicacions.

- El nombre d'empreses de telecomunicacions amb participació pública s'han pràcticament duplicat els últims cinc anys.

- Noves i velles empreses han invertit desenes de milers de milions de dòlars en instal·lacions, serveis i investigació i desenvolupament.

- La competència està estimulant el desplegament de la banda ampla.

- La producció de serveis ha augmentat i els preus han disminuït en tota la indústria.

3. El comerç electrònic a través de les xifres (Font: *Economia Digital 2000, Ink-tomi, Industry Standard, DE 2000, Forrester*)

- *Setembre de 1999 – 345 milions d'usuaris d'Internet estimats el 2005.*

Al març del 2000, s'estimava que hi havia 304 milions d'usuaris d'Internet a tot el món, gairebé un 80% més que el 1999.

- Per primera vegada, els Estats Units i el Canadà representen menys del 50% de la població global *on line*.
- El nombre de pàgines web ha augmentat gairebé el 25% des de l'estiu passat i ha arribat a més d'1 bilió de pàgines d'informació.
- Al gener del 2000, hi havia més de 72 milions d'hostes a Internet, 56 milions més des de juliol de 1999.

Hem d'utilitzar Internet per vincular i anivellar els esforços de suports mutus

• Segons els primers càlculs oficials, als Estats Units el primer trimestre del 2000 les vendes a la menuda *on line* van assolir els 5,3 mil milions de dòlars EUA.

• *Setembre de 1999 – 1,3 trilions de dòlars EUA estimats B2B als Estats Units l'any 2003.*

Es preveu que, el 2004, el comerç *on line* entre empreses dels Estats Units assoleixi els 2,7 trilions de dòlars EUA.

4. Reptes d'Internet

- Crear una estructura política flexible, previsible, procompetitiva i minimalista que fomenti l'expansió d'Internet.
- Fomentar polítiques globals interoperatives i evitar les «illes Internet», alhora que

es reconeixen les diferències entre els sistemes legals i les cultures locals.

- Assegurar l'accés i la capacitat de participació de manera que ningú no n'estigui exclòs sistemàticament per raons de raça, religió, sexe, ingressos, edat, geografia, llengua o minusvalideses.
- Convertir els governs en usuaris model, millorant la seva eficiència i fent-los més accessibles als seus ciutadans.
- Reconèixer el potencial d'Internet per afrontar de forma més efectiva els objectius socials i de desenvolupament.

• Tots els interessats inclosos governs, organitzacions no governamentals, grups de consumidors, institucions de préstec multilaterals i el sector privat han de participar-hi per garantir un resultat sostenible.

Els governs haurien d'evitar restriccions indegudes sobre el comerç electrònic

• En un món de recursos limitats, la duplicació d'esforços no es pot tolerar. Hem de millorar la coordinació, compartir les millors pràctiques i utilitzar Internet per vincular i anivellar els esforços de suport mutus.

• És essencial fer possible l'accés i pot ser necessari crear noves infraestructures.

• És vital l'educació i la preparació per augmentar la consciència de les possibilitats d'Internet i per construir capital humà.

• Com podem implantar les forces empresarials i de col·laboració d'Internet en zones molt necessitades?

5. Marc de treball per al comerç electrònic global als Estats Units

Juliol de 1997

- El sector privat hauria de ser líder.
- Els governs haurien d'evitar restriccions indègudes sobre el comerç electrònic.
- On calgui participació governamental, el seu objectiu hauria de ser donar suport i reforçar un entorn previsible, minimalista, consistent i legal, que sigui senzill per al comerç.
- Els governs haurien de reconèixer les qualitats úniques d'Internet.
- Hauria de facilitar-se el comerç electrònic per Internet de forma global.

6. Que hauria de fer l'estructura política?

A) Establir un marc de treball legal

- contractes electrònics
- signatures digitals
- tributació
- tarifes
- jurisdicció

B) Construir la infraestructura

- política de competència en telecomunicacions
- política d'amples de banda
- augmentar l'accés a la banda ampla
- obrir mercats a l'estranger
- desenvolupament de criteris
- promoure la interoperabilitat
- gestió de noms de domini

C) Augmentar la confiança en el comerç

- electrònic
- intimitat
- protecció del consumidor
- autenticació
- seguretat/fiabilitat
- accés al contingut
- protecció de la propietat intel·lectual

D) Facilitar el creixement

- Construir ponts per superar «la fractura digital»
 - diferències per raça, sexe, ingressos, situació geogràfica
 - minusvalideses físiques
 - accés a Internet des de l'estranger
- Arribar a les empreses petites i mitjanes
 - Mesurar l'economia digital
 - Govern electrònic

5. GLOBALITZACIÓ I SOCIETAT

David E. Dunn

Managing Partner, Bozman Partners, LLC, EUA i França

No veig quan pot la tecnologia globalitzada tenir un impacte significatiu sobre les vides dels més pobres.

Més de la meitat de la població de la terra no ha sentit mai el to del telèfon. Aleshores, com podem parlar d'accés bàsic a la revolució de la comunicació?

Participar de la revolució digital sembla estar relacionat amb la capacitat per pagar passatge de primera classe.

Un dels canvis més profunds que ha desfermat la revolució de la informació és la increïble aparició d'empreses d'alt risc.

Un gran percentatge de professors no tenen els coneixements necessaris per ensenyar conceptes bàsics per utilitzar les TIC.

Gràcies, senyora Audier. Senyores i senyors, benvinguts a la darrera sessió del Fòrum 2000 OCDE. He tingut temps d'assistir a algunes de les discussions del grup dels últims tres dies, i crec que haig de donar les gràcies als estats membres de l'OCDE, al secretari general Johnston, l'ambaixador Lamb i els professionals del secretariat per les estimulants i variades revisions de les opinions i les anàlisis d'alguns dels pensadors i creadors de polítiques líders del món.

Estic una mica intimidat per l'últim tema del grup: explicar, en una hora, el significat de la globalització i els seus efectes sobre la societat contemporània.

Voldria restringir les meves observacions a una visió potser més anecdòtica de la qüestió de la globalització, i tant les seves pro-

meses de canvi com algunes de les realitats que s'oposen a aquesta promesa.

A tall d'introducció, sóc allò que s'ha conegut precoçment al meu país d'origen, els Estats Units, com un inversor «àngel». N'hi ha que pensen que això vol dir una persona que inverteix els seus diners en

La difusió de la tecnologia no ha portat aigua potable, o corrent elèctric a bon preu i fiable als ciutadans més pobres

empreses que comencen i tan arriscades que només un àngel gosaria estendre'ls un xec. De vegades és veritat. Però vaig arribar a l'estadi d'inversió àngel (és a dir, inversions en el moment de la fundació

d'una empresa) sobretot en empreses que començaven i orientades a Internet, perquè era una targeta de visita per poder viatjar pel món, fora dels Estats Units, en una època del que jo considero, com tants altres, de canvi revolucionari. El canvi revolucionari l'ha portat l'espectacular obertura de mercats per part de les economies més importants i més riques de l'OCDE, l'encobriment del control de l'estat dels sistemes de comunicació i finalment, i el més important, la invasió de les nostres vides per telèfons sense fils i Internet.

Hauria d'afegir-hi una mica de context del que he sentit durant aquesta conferència moltes vegades i amb què jo estic d'acord. Aquesta és una època emocionant per a nosaltres. Sí, per a nosaltres –vostè i jo– la gent que no tan sols pot participar en la revolució digital, sinó que hi viatja en primera classe, amb PC de banda ampla, accés global als telèfons mòbils i Palm Pilots. Tenim la sort d'haver estat educats i poder participar totalment en la revolució digital. Parlaré més de nosaltres, els passatgers de primera classe, més endavant.

Però la globalització de la tecnologia té coses sobre les quals podem dir sincerament que ens hem posat d'acord en aquesta conferència. Crec que n'hi ha hagut algunes d'importants. La majoria no era cap bona notícia. De fet, aquests punts de vista encara es van fer més punyents pel contrast amb l'emoció que representa la revolució digital al món desenvolupat.

El primer el va plantejar el ministre Guy Hascoet de França i el van repetir tants d'altres: l'àmplia difusió de la tecnologia no ha portat aigua potable, o corrent elèctric a bon preu i fiable als nostres ciutadans més pobres. Entre els punts de vista més

provocatius que ens va plantejar Bill Joy de Sun Microsystems va ser la idea que els avenços de la tecnologia han causat una mena de desconexió amb la memòria col·lectiva de la història, quan una malaltia incontrolable –la pesta negra– va causar la mort d'una tercera part de la població d'Europa. Potser pels que vivim al primer món la tecnologia pot afrontar qualsevol problema sanitari, fins i tot la sida. Però a l'Àfrica, actualment la sida és una epidèmia de proporcions èpiques i la tecnologia encara ha d'afrontar de forma seriosa el seu mortal avanç.

Parlem clarament: amb la nostra dependència actual del que Bill Joy anomena institucions «culturals» de govern per gestionar una divisió tecnològica cada dia més accelerada i estesa, no veig quan pot la tecnologia globalitzada tenir un impacte significatiu sobre les vides dels més pobres dels nostres iguals humans.

Les fronteres de l'estat nació
poden ser més i més transparents
en l'era de la informació, i el terror
i la violència estan menys ocults

Pierre Sané d'Amnistia Internacional va observar contundentment que massa gent és encara víctima de terribles tortures, abusos i mort a mans d'altres humans. La contribució de la revolució digital a aquest horror persistent ha estat portar-ho a les nostres pantalles de televisió i PC instantàniament, via satèl·lit i amb imatges digitalitzades. Sembla clar que les fronteres de l'estat nació poden ser més i més transparents en l'era de la informació, i el terror i

la violència estan menys ocults en els camps africans, o les muntanyes de Kosovo o ni que sigui a Central Park de Nova York, del que ho estaven abans. Però, podem dir que el poder de l'era de la informació ha canviat realment aquesta realitat? Crec que encara no. Encara no.

I la promesa de la revolució de la informació: fins on pot arribar, fins on pot penetrar, des d'on ens trobem avui per començar a complir la promesa de donar més poder al consumidor, l'aprenentatge a distància o les oportunitats per a les micro-empreses?

Jacques Donogué, d'Alcatel, ens ha dit que ara cada vegada amb sistemes de treball en xarxa i formes d'informació més barats, podem veure el punt en què la promesa d'expandir els beneficis de la comunicació moderna a les masses ja no és un problema tècnic, sinó de caire regulador i cultural. També ens ha recordat que, tanmateix, més de la meitat –la meitat–, de la població de la terra no ha sentit mai el to del telèfon. Altres investigacions que connecten, fins i tot les versions més optimistes, prediuen que la majoria d'aquesta gent que no participa d'aquesta experiència, tan quotidiana per a nosaltres, no farà mai una trucada telefònica abans de morir.

Segons l'experiència dels Estats Units,
per connectar-se a la xarxa
l'important són els ingressos

Aleshores, com podem parlar d'accés bàsic a la revolució de la comunicació? Quantes de les persones del món tenen realment

perspectives de participar en els beneficis potencials d'aquests canvis espectaculars a què nosaltres estem assistint? Vejam, hi ha bones i males notícies.

Com ens ha dit Kent McGuire, del Departament d'Educació dels Estats Units, els blancs tenen el doble de probabilitats de connectar-se a la xarxa que els negres, als Estats Units. Els universitaris tres vegades més. Però el descobriment més desconcertant és que els americans amb ingressos de més de 75.000 dòlars tenien cinc vegades més possibilitats d'estar connectats. Per tant, el govern dels Estats Units ha conclòs que la raça no és realment un indicador important per tenir accés a la xarxa. Com tampoc el grau d'educació. Per ara, segons l'experiència dels Estats Units, l'important són els ingressos.

Hem sentit dir a molts ponents l'espaiador creixement de la penetració d'Internet els darrers cinc anys. Als Estats Units hi ha 75 milions de persones connectades, el 38% dels adults. Gairebé un nombre semblant estan connectades a Europa, actualment, però només el 18% de la població adulta i, aquí també, la balança es decanta descaradament pels països amb rendes més elevades del nord d'Europa. Al Japó hi ha més de 10 milions d'usuaris, un 10% de la població. Les xifres són del 20% a Austràlia i del 17% a Nova Zelanda.

Segons el meu amic Andrew Miller de Chinadotcom, hi ha 15 milions de PC a la Xina i uns 25 milions de comptes d'Internet. Són xifres impressionants ni que es comparin amb Europa i els Estats Units. Però la taxa de penetració real a la Xina quina és? Menys de tres dècims de l'1%. (Tanmateix, també prediu que d'aquí a deu anys hi haurà més pàgines d'Internet en

xinès que en cap altra llengua de la terra.) I a l'Índia, la fàbrica de software del tercer món tot i que encara és una de les nacions més pobres en termes de PIB, quin és el grau de penetració? 0,5%. I a tot Àfrica? Les Nacions Unides calculen que hi ha 1,5 milions d'usuaris. Però 1 milió d'aquests són a Sudafrica. Com tantes altres coses de la revolució digital, participar-hi sembla estar relacionat bàsicament amb la capacitat per pagar passatge de primera classe.

Hi ha 15 milions de PC a la Xina
i uns 25 milions de comptes d'Internet

En un to més positiu, sé per experiència personal que aquí, a Europa, i a l'Índia, el Sud-est asiàtic i l'Orient Mitjà, un dels canvis més profunds que ha desfermat la revolució de la informació –un canvi que és tan social com comercial–, és la increïble aparició d'empreses d'alt risc, el que he anomenat una nova cultura del risc.

Jacques Attali va fer una referència a la tendència de la cultura americana a exportar el seu individualisme orientat al risc a l'era d'Internet. Crec que té raó; aquest és sens dubte un aspecte de la cultura empresarial americana que la generació de la xarxa està globalitzant ràpidament. Però en aquest punt veig alguns beneficis reals en la globalització. Com han conclòs els estudis de l'OCDE sobre l'actuació de l'economia americana recent, aquesta prosperitat empresarial és un element essencial de l'emergent Nova Economia de gran creixement, baixa desocupació i històricament baixes pressions inflacionàries.

Els «iniciadors» com en diem en argot

d'Internet. L'actitud de «llançar-s'hi de cap i anar a totes» tan prevalent avui dia entre els llicenciats universitaris i d'MBA. És un canvi sorprenent amb la que prevalia fa només una dècada. I amb més fons de risc en els mercats de capital que mai (un altre element essencial de l'economia), a les grans empreses els costa més i més retenir els seus talents. No és només Cisco que ofereix invertir i donar suport als seus propis empleats per iniciar empreses per tal de no perdre'ls. També Arthur Andersen, i Thomson CSF, d'aquí, a França, i fins i tot la venerable McKenzie s'estan afegint a aquesta nova cultura del risc. I els haig de dir que, jo que veig el procés des de molt a prop, cada dia, de bracet amb els socis empresaris d'Europa i Àsia, l'esperit s'encomana.

M'arriscaré que s'ho agafin amb escepticisme si dic que al meu parer tothom no tracta només de fer fortunes ràpides, sinó que hi ha molta gent motivada. Els millors emprenedors que he conegut als Estats Units, Europa i Àsia s'han afegit a aquesta nova cultura del risc per la «llibertat» en estat pur que els ofereix, l'oxigen que suposa començar una cosa tot sol en aquest món esbojarrat i desdibuixat d'Internet. Aprofitar ara que la finestra de l'oportunitat encara és oberta.

Els millors emprenedors
que he conegut s'han afegit a aquesta
nova cultura del risc per la «llibertat»
en estat pur que els ofereix

I quina és la millor part d'aquesta nova cultura de risc? La millor part és que per algun motiu se't permet fracassar. Sí, pots gastar-

t'hi els diners i pots fracassar. Tanmateix, l'experiència en si ja et marca com un dels dotats, un dels que han estat en la primera línia de la revolució digital, un dels que poden fracassar amb honor, i tornar a començar sense cap vergonya. Es considera una experiència «educativa». Això és un canvi social, almenys a l'Europa i Àsia que conec des de fa vint-i-cinc anys.

Tornem a tocar una mica de peus a terra, i respirar una mica menys d'aquest marejador oxigen pur que ens dona de vegades l'era Internet, deixarem la cabina de primera classe en què viatgem i tornarem a segona. Per què s'està obrint tan de pressa l'esquerda digital entre els que en tenen i els que no en tenen? Per què parts senceres del globus es van quedant cada dia més enrere?

Quina és la millor part de la nova cultura de risc? Que per algun motiu se't permet fracassar

Per començar jo no culpo tant les institucions de govern com ho fan d'altres. Els dirigents del món desenvolupat han seguit el nostre consell i moltes coses més: privatitzant els seus mercats de comunicacions per complir les normes del GATT; introduint programes de subvencions per promocionar noves empreses; acceptant controls estrictes del FMI per complir amb els estàndards fiscals; demanant consell a l'OCDE sobre millors maneres de governar...

Com a advocat vaig haver de tractar molt sovint amb problemes del món desenvolupat i no sóc un ingenu pel que fa a la distància que els governs han de recórrer.

Però crec que hi ha dos errors específics i més insidiosos en marxa que contribueixen de forma important a la fractura digital. És difícil que els governs les ataquin si no reben molta més ajuda del món desenvolupat. I no estan rebent suficient atenció dels que viatgem en primera classe.

Un és l'educació. O el que el suec Ylva Johansson denomina «fractura del coneixement». Un gran percentatge de professors del món desenvolupat –i per descomptat molts del món en desenvolupament– no tenen els coneixements necessaris per ensenyar els conceptes bàsics per utilitzar les Tecnologies de la Informació i les Comunicacions als seus estudiants. En l'economia actual cada dia són menys les feines que no exigeixen un cert grau de capacitat en TIC, i quan desapareguin ja no tornaran.

Governos, organitzacions multilaterals i ONG estan reconeixent el problema, n'estic segur. Però necessitem un «temps de mercat» espectacularment més curt per permetre que una generació sencera de professors actuals amb la capacitat necessària afrontin la divisió del coneixement.

Aquest és un problema molt greu en les economies el repte educatiu de les quals és encara massa alt per als recursos disponibles. I no és una simple qüestió de tenir suficients ordinadors a l'aula. És un problema de software humà. La fractura del coneixement és un problema especialment perillós, perquè en països de classe mitjana i pobres la fractura del coneixement perpetua l'exclusió social, i de la forma més bàsica bloqueja tota esperança d'adquirir poder individual en la revolució de les comunicacions.

El segon problema és el crèdit, o la manca de crèdit, per accedir al sistema de comunicacions mundial que hem construït. En dos o tres anys, la ITU prediu que el nombre de telèfons mòbils del món superarà el nombre de telèfons fixos. Aquesta és una estadística sorprenent. En vint anys, els mòbils hauran emulat els noranta anys d'instal·lació dels telèfons fixos, i l'hauran superat!

En dos o tres anys, la ITU prediu
que el nombre de telèfons mòbils
del món superarà el de telèfons fixos

Per què? Hi ha una sèrie de raons: menor cost de capital per a infraestructures, connectivitat on line més ràpida, privatització. Però de les primeres vuit economies de mòbil, mesurades en termes de penetració com a percentatge total de telèfons, tres són Cambotja, Paraguai i el Líban. Israel i Hong-Kong també són a la llista, amb els ingressos més alts però encara classificades com a països en desenvolupament.

De fet, la ITU només ha començat a desvelar el que crec que és un fracàs espectacular del sistema bancari per afrontar les necessitats de la revolució de les comunicacions. Permetin-me que m'expliqui: a Cambotja, el Paraguai i el Líban, les targetes SIM de prepagament s'utilitzen per pagar més de la meitat dels minuts dels mòbils. És difícil trobar recerques en aquest tema, però sabem que l'ús de targetes de prepagament per als mòbils dels països en desenvolupament és del 50 al 80% de tots els minuts venuts. En el món desenvolupat, les targetes de prepagament també estan pujant molt. Segons estudis fets per Arthur D. Little a Itàlia, que té una de les taxes més altes d'utilització de

mòbils del món, més del 60% dels minuts de mòbil estan prepagats.

La qüestió és la següent: al món desenvolupat veiem els comptes dels bancs i les targetes de crèdit com una forma de vida. Nogensmenys, els sistemes de crèdit, que donen accés a les comunicacions a la resta del món, mòbils o accés a Internet, està alarmantment absents al món en desenvolupament. Menys del 10% dels asiàtics tenen targetes de crèdit acceptades internacionalment. Menys del 3% si n'excloem els països de l'OCDE. A la Xina hi ha 100 milions de targetes de prepagament en circulació, i només 50 milions de telèfons mòbils. Més de la meitat de minuts de mòbils a Sudamèrica es paguen ara amb targetes prepagades.

Això vol dir que les targetes de prepagament com a instrument de software superen el procés de qualificació del crèdit. Es poden comprar en una botiga del costat de casa, no has de tenir compte corrent, ni carnet d'identitat, ni adreça, i es venen en forma de targetes SIM prepagades per als mòbils de tot el món. De fet, les targetes de pagament han estat els herois callats per a una astoradora penetració dels telèfons mòbils al món en desenvolupament, amb unes vendes que han pujat de menys de mil milions de dòlars el 1995 a unes cinc vegades això aquest any.

Més la meitat de minuts de mòbils
a Sudamèrica es paguen ara
amb targetes prepagades

Tot i així hi continua havent una enorme disparitat entre la taxa de penetració de les con-

nexions a la xarxa i la penetració del telèfon mòbil. En part això es pot atribuir clarament al cost dels aparells de la xarxa, ara bàsicament PC. Però com que els telèfons WAP amb connexió a la xarxa i altres instruments d'informació han baixat els preus per sota dels 100 dòlars en alguns mercats, el problema del crèdit continua sent un obstacle essencial per a la penetració de la xarxa en la distribució global del obtingut i els serveis via el nou mitjà de la nostra època.

Personalment he compromès diners i temps en una petita empresa amb seu a l'Índia per intentar afrontar aquest problema. Però fins i tot un àngel té els seus límits. I m'he fet a mi

mateix la pregunta: per què una oportunitat tan clara no ha estat un objectiu més important per a les cases de software de Califòrnia i Escandinava? No en tinc la resposta. Però sospito que és com molts altres aspectes «geocèntrics» del desenvolupament de la tecnologia que acceleren la fractura digital... Els creadors de software de Califòrnia i Escandinàvia tenen tots targetes Visa.

Espero amb il·lusió la pròxima convocatòria de l'OCDE perquè segueixin les discussions i intercanvis començats aquesta setmana. Crec que l'esforç per corregir aquest tema des d'aquí, la cabina de primera classe, ha de continuar i, sens dubte, difondre's.

DOCUMENTACIÓ ASSOCIADA A LES JORNADES

Ponències escrites de força intervencions

També es poden trobar a:
<http://www.oecd.org/forum2000/speeches>

Publicacions de l'OCDE

– *OECD Observer*, estiu 2000.
Té com a tema monogràfic el Fòrum 2000 i inclou diversos articles sobre el mateix tema.

– *Synthèses. Desenvolupament local i creació d'ocupació*. Febrer 2000.
Butlletí de l'OCDE *L'Observateur* monogràfic sobre aquest tema.

– *La nova economia, és una realitat?*
Primer informe sobre el projecte de l'OCDE consagrat al creixement. Reunió del Consell de l'OCDE, a nivell ministerial del 2000.

– *Cap a una cooperació fiscal global. Progrés en la identificació i eliminació de pràctiques fiscals perjudicials*.
Informe per la reunió del Consell de l'OCDE a nivell ministerial del 2000 i recomanacions del Comitè d'Assumptes fiscals.

– *Reunió del Consell de l'OCDE a nivell ministerial. Síntesi, París 26-27 de juny de 2000*.
Documents de base entregats als membres

del Consell de l'OCDE que van participar en la reunió de París del 2000. Els documents que hi figuren són: els grans reptes nacionals i internacionals; polítiques de creixement, d'ocupació i de cohesió social; el sistema multilateral; l'economia mundial: els reptes i les oportunitats.

– *Acords injustificables*. Reunió del Consell de l'OCDE a nivell ministerial, 2000.
Programa de l'OCDE per lluitar contra els acords injustificables d'empreses per acordar preus. També inclou l'Informe del Comitè de Dret i de la Política de la Concurrencia i Recomanació de 1998 en relació a una acció eficaç contra els acords injustificables.

– *Avaluació de programes que promouen el desenvolupament participatiu i el bon govern*.
La publicació sintetitza un estudi realitzat per un grup de l'OCDE, sobre quines estratègies i programes podien promoure millor el desenvolupament participatiu i el bon govern en democràcies emergents del Tercer Món.

– *Informe final del grup de treball ad-hoc del Comitè d'Ajut al Desenvolupament sobre el desenvolupament participatiu i la bona gestió dels assumptes públics. Primera part*.
Conclusions d'aquest grup de treball que durant 3 anys (1993-1996) ha estat treballant en el tema de com el desenvolupament participatiu ajuda a la bona gestió.

– *Preservar la prosperitat en una societat envellida.*

Anàlisi de l'OCDE dels àmbits claus de l'acció governamental en relació amb l'envelliment de la població.

– *Comerç electrònic: aplicació pràctica de les condicions marc d'Ottawa sobre la fiscalitat. Juny 2000.*

L'any 1998, a la Conferència ministerial d'Ottawa es va acordar treballar en l'aplicació de les condicions marc sobre fiscalitat en comerç electrònic. Aquest és l'informe del Comitè d'Assumptes fiscals sobre el tema a data de juny de 2000.

– *Assumptes fiscals.*

Butlletí del Comitè d'Assumptes fiscals que explica qui són i quins són els seus objectius, així com les principals polítiques en matèria fiscals (comerç electrònic, multinacionals, evasió, consum, ecotaxes...)

– *Motivar els estudiants per un aprenentatge al llarg de la vida.* De la col·lecció «Què funciona en Innovació en Educació».

Informe de la investigació empírica duta a terme a vuit països (Dinamarca, Finlàndia, Islàndia, Irlanda, Japó, Corea, Noruega) en escoles de secundària. La primera part del llibre fa una síntesi dels principals temes relacionats amb la motivació dels estudiants per aprendre al llarg de tota la vida.

– *Macrothesaurus per processar informació en el camp del desenvolupament social i econòmic.* París 1998.

– *Catàleg de publicacions claus de l'OCDE, 2000-2001.*

– *Educació i formació. Catàleg de publicacions del 2000.*

– *Ciutats, regions i desenvolupament rural. Catàleg de publicacions 1999.* Inclou les publicacions sobre el transport.

Publicacions del Fons Monetari Internacional (FMI):

– *Informe anual 1999.*

És l'informe financer del FMI de l'any que finalitza al 30 d'abril de 1999. Conté una visió de conjunt, que té com a títol «Consideracions sobre la crisi financera i propostes per enfortir el sistema financer global», un segon capítol que analitza els principals desenvolupaments de l'economia global i els mercats internacionals, un tercer capítol sobre les actuacions del FMI durant aquell any i un capítol final amb informació sobre l'organització.

– *Panorama del món econòmic.* Maig 2000. De la sèrie Estudis Financers i Econòmics mundials.

– *El FMI i el desenvolupament Humà. Un diàleg amb la societat civil.* Michel Camdessus.

L'autor intenta explicar en una breu publicació el paper del FMI en el camp del desenvolupament del Tercer Món i en concret les seves relacions amb les ONG.

Altres publicacions

– *La frontera entre l'enriquiment individual i un millor govern en el nou mil·lenni.* Resum dels objectius del govern japonès pel segle XXI.

– *La revolució del comerç electrònic.* Suplement del diari *Le Figaro*, dimarts 20 de juny del 2000.

– *Govern i Internet.*

Suplement de la revista *The Economist*, 24-30 de juny de 2000.

– *La nova economia en V.O.*

Número de la revista *L'Expansion*, 22 de juny a 6 de juliol del 2000, dedicat íntegrament a aquest tema

– *La crisi del coneixement de les tecnologies de la informació en el creixement europeu.*

Informe de l'empresa IDC, compilat per Microsoft Europa. Analistes Andrew Milroy i Puni Rajah.

– *La formació en tecnologies de la informació en Europa i el rol dels partenariats públic-privats.*

Escrit per J@M Associates i encarregat per Microsoft Europa.

– *Aprendre val la pena. Una anàlisi dels beneficis econòmics d'aprendre.*

Informe pel Consell Assessor Nacional per l'Educació i els Objectius de Formació (NACETT) del professor Mike Campbell, del Policy Research Institute, Gran Bretanya.

Què s'ha dit?

Centre per a la Innovació Local

Tel.: 935 866 005

Fax: 935 866 001

a/e: cil@diba.es